

Béts.

Azon emlékeztető pénzekből, mellyeket a' *Nápolyi Felsőgek'* tiszteletére verettek *Magyar Ország'* T. Státusai és Rendjei, 10 nagy aranyat, húsz nagy ezüstöt, 50 kis aranyat, 's száz kis ezüstöt, Dec. 4-dikén ajánlott bé ö Tsászf. Kir. Felsőgének, 's az egész Tsászf. és Kir. Háznak, Gróf *Szétsényi Ferentz* ö Excell. ája, a' Magyar Státusoknak és Rendeknek nevekben; melly ajándékot Atyai kegyességgel fogadott ö Felsőge. — Ugyan az nap *H. Kaunitz*nak, 's *Kántzellárius Gróf Pálffy*, és Státus-Referendárius *Spielmann* ö Excell. joknak is ajándékozott Gróf *Szétsényi* ö Exc. a' Státusok' és Rendek' nevében az említett pénzekből.

Ezen nevezetes pénzeknek képeit rézre metztette Gr. *Szétsényi* ö Exc. ja. Minden órán kétféle lefűznek a' metzések, 's mihelyest annyi nyomások fognak tétetni azok által, hogy minden *Ns Vármegyének* küldethet ö Excell. ja belőlök: leg-ottan mi nyerjük kezünkhöz, ö Exc. kegyességéből a' réz-táblákat; melly szerént még ebben a' hónapban lesz szerentsénk nekünk is megküldeni érdemes Elő-fizetőinknek az emlékeztető pénzek' képeit.

Tegnap, úgymint Decem. 9-dikán, reggeli 8 órákor indult ki *Bétsből*, a' sokszor meg-nézett Gróf Úr *Nápoly* felé három hintókkal. El-vitte t. i. magával kedves Hitvesét, született *Festetits* Gróf-Affzonyt, *Festetits* Gr. Kis-Affzonyt; nagy reménységű *Lajos* Fiát, 's annak érdemes Nevelőjét *Tibolth* Urat. — Meg-érdemli az ilyen Hazafi, a' ki mindenre kész édes Hazája' javáért 's ditsőségéért, hogy az egész Haza' áldása 's jó kívánsága kísérje.

A a a

Szörnyü

Szörnyű eset.

A' Fő - Törvényfzék' (*Oberste Justitzstelle*) utólsó Kántzellistái közzül vólt *Hofdeml* nevezetű 25 esztendős iffjú Ember; meg akarta itt a' Városban ölni tegnap előtt, délutáni két és három óra között a' maga terhes Feleségét, kitől már egy második esztendőben járó Gyermekekcskéje is vólt; ejtett is már akkorra Feleségén veszedelmes sebeket, a' midőn rajta mentek: mellyet látván a' gyilkos, nagy hirtelenséggel bé-mettzette mélyen a' maga torkát, 's hanyatt esvén, néhány rugódozásai után lenni meg-szünt. — Miokon akarta meg-ölni ezen szerentsétlen Ember a' maga Hitvesét: még eddig bizonyosan ki nem tarúlhattuk. Sokan úgy gondolkodnak, hogy egy tzedula' irásán kapta vólna rajta a' Feleségét, melly tzedula az író-asztalon találtatott azok által, kik rajta mentek vólt a' gyilkoson. Ezen tzedulában azt írta az Asszony egy jó Barát Asszonyának, hogy ő semmiképpen nem élhet már tovább együtt a' maga gonosz Férjével; hanem el kell néki válni tőle. — Az igaz, hogy nem éltek jól együtt; mellynek okául némelleyek az Asszont teszik; mások ismét a' Férjfit. Azt mondják, hogy mind a' kettő ki-kapó lett vólna; 's ezt mindegyik hányta a' másik szemére. A' Férjfit olly igen különös természetűnek is beszélik, hogy mivel a' Felesége igen derekassan ért a' musikához, éjtízaka, egy 's két óraker is felverte azt édes álmából, 's a' meddig ő kivánta, kellett a' szegény Asszonymnak verni előtte a' klávikordiumot; mert különben mindjárt fellobbant a' fekete vérű, következképpen igen hirtelen haragú, 's mérges indúlatú Férjfi. — A' véres tsata' napján 12 óraker kezdették el egymással a' veszfeszekedést ezen bóldogtalan Házások. —

Két

Két óra után el-küldi a' Férj, valamit vásárolni a' szolgálot; 's mihelyest ez el-ment: bé-zárja az ajtót, neki megy megy vérengező indulattal Feleségének, hogy azt meg-öllye. Tett is vágást azon, a' bal izeme alatt. Ekkor az Asszony az ablaknak szalad, 's minthogy nem vólt annyi ideje, hogy fel nyithatta vólna: ki-ütötte azt a' fejével, 's kiáltott, hogy jöjjenek segítségére. A' vágás is meg-vérezte vólt már az Asszony' ortzáját; az ablak' üvegének darabjai pedig még inkább öszve-vagdalták. Azon-közben hozzá szalad dühödtt Férje, 's hat ujnyi sebet szúr 's metz jobb felől a' hasán. Ekkor hanyatt esett az Asszony, 's mindjárt szaladtak ugyan emberek az ajtóra; de míg azt bé-törték vólna, addig egy széles metzést tett a' bal kezén is Feleségének a' gyilkos. — A' Város' Katonái (Politzáj) nem mertek bé-bújni az ajtónak bé-törtt felső részén; hanem leg először egy Szabó Mesterember ugrott bé, 's utánna egy ser-kortsmáros. Ezeknek szemlélésére végezte ki magát a' gyilkos, a' fellyebb elő-adott mód szerént. A' verében fetrengő Asszony' jelentésére, meg kereste a' Szabó a' hóltt Férjfinak zsebjeit, 's 500 forint bankotzédulát talált nála. — Az Asszonyt, *Léber* Professzor Úr gyógyítja, 's a' sebeket még most nem itéli halálosoknak; ha tsak a' szülés ellenkezöt nem fog mutatni.

Ezen hónapnak ötödik napjára viradóra végezte rövid, úgy mint tsak 35 éftzendökre terjedt életét amaz egész Európában nevezetes *Mozárt* Farkas; a' Ts. 's K. Udvar Kompositora (Muzika-szerzője) Tsudálták a' leg főbb Mesterek is ezen nagy Muzikusnak igen igen ritka tehetségeit. Mit hagyott ez a' gazdag táalentomú Ember maga után? örökös nevet: de azonban egy gyámoltalan özvegyet két árvákkal; és sok adófságot. Már az árvákat fel fogta a' nagy *Lelkü B. Svieten.*

A a a z

Egy-

Egyik ezen árva Gyermekekésék közzül, ámbár igen kitsin: még is úgy veri már a' klavicordiumot, hogy mindenek tsudálkozással hallgatják.

Fiuméi Gubernatorságát, Nádor Ispány ő Fő Hertzegsége mellett való Udvari Fő Mesterséggel váltja fel Gr. Szapári: melly méltósággal Gróf *Revltzky*, néhai *Angliai* Követünk vólt megkínálva a' mint értettük. - Fiuméba *Pázfthori* Sándor ő Nagysága rendeltetett Gubernátornak — ez a' jó Hazafi, kinek érdemeiről sokat lehetne szóllanunk, ha attól nem tartanánk, hogy meg sértjük természeti ns szemérmetségét (*modestiaját*). Több változások is lesznek a' F. Kantzellárián nem sokára: de még most tsak vélekedéseket lehetne azokról írunk: azért inkább halgatunk.

Bétsi híres Könyv-nyomtató, és áros *Trattner* Ur, Magyar Nemességet nyert. — Tegnap inđúltak le innen a' két Evang. Deputátus Prédikátor Urak.

Magyar Ország.

A' Tudományokra ügyelő Kommisszió' részéről, *Budáról* 's *Nagyváradról* két személlyek, *Ns Békes Vármegye'* részéről is ugyan annyin, és így mind öfzve négy Bízatosok rendeltettek ki, *Tilz. Theschedik Szarvasi* Prédikátor Ur' Oekonomika Oskolájának meg- vizsgálására. Kötelességekben fog állani a' Bízatos Uraknak, következő fő tárgyaknak végére járni, 's azok eránt tudósításokat, 's vélekedéseket adni: 1.) Minémü állapotban vagyon most az említett Oskola; 's mitsoda útakon módokon jutott arra az állapotra. 2.) Hogy' lehetne virágzóbbá, 's közönségesebb hafznúvá tenni ezen Oskolát. — Kétség kívül, tavaszra fogják halasztani vizsgálásokat a' Bízatos Urak, a' mikor t. i. nem tsak hallhatják, hanem láthatják is divatjokban az oskolai foglalatosságokat, 's azoknak sikerét.

Péts-

Péts - Váradról (Baranya - Vármegyéből) Novembernek 26 dikán.

Ezen folyó hónapnak 8-dik 's 9-dik napjai valának azon örvendetes napok, mellyeken Ize-rentséje vala Ns Vármegyénknek, kebelébe fogadni téli szállásra ama' Vitéz *Erdödy* Hufzárokat. Itt *Pétsvár*adon két százan (egy Svadron) telelnek belölök, M. Gr. *Szermagyi*u első, és M. Gr. *Pálffy* második Kapitányok' vigyázások alatt; több része a' Ns Regementnek, az itt körül belöl lévő nevezetesebb helységekben fekszik. A' Stab *Eszéken* vagyon. Örülnek a' *Magyar Márs - Fiak*, hogy már valahára édes Hazájokban is kvártélyozhatnak; 's közel lévén születések' helyeihez: nagy számmal kéredzettek haza, kedves hozzájuk - tartozóikhoz, 's kéredzenek még most is.

Nálunk, valamint a' szomszéd Vármegyékben is, igen korán, t. i. még Okt. 28-dikán befogott a' tél, 's egymás után szinte hufz napokig taftott az erős fagy, és nagy havazás. Már a' szánakat is elő kezdték vólt fzedegezni. Örültek, a' kik jókor el- végezhatték mezei munkájokat; de nagy vólt bezzeg bánatjok azoknak, kik a' szép ősz'i időnek tartósságához bizván, el-halasztották dolgaikat, 's mondván egy fzetet se vetettek. Ugyan tsak meg - vigasztaltattak már ezek is, az Isteni kegyes gondviselés által; mert Nov. 18-dikától fogva olly meleg napjaink, és éjtzakáink járnak, hogy egészen a' nyáriakkal vetekednek; annakokáért módjok van Embereinknek helyre - hozni a' szántás - vetés' dolgában, a' mit előbb el - múltattak.

A' Fels. Kir. Kamara' Uradalmának *Vassas* nevezetü Helységében, Nov. 9-dikén temettünk el egy 72 esztendős öreg Magyar Polgár Embert, *Gergely János* nevüt, a' ki 25 esztendőktől fogva szün-

szüntelen parókát (vendég-hajat) viselt — azért már nem is nevezték másképpen, hanem csak öreg *Barokásnak*. Két parókája volt: az egyik innep napi, és ez dízesebb vala; a' másik pedig dolog tévő napi, mellynek nem igen kellemetes vólt a' tekintete, mind avúltságára, mind pedig kompozitziójára nézve is; mivel hogy (tiszteességgel legyen mondva) ketske - szörből rakatott-ólzve. — Kivánsága szerént, az innep - napiban temettetett el a' meg-hóltt. A' mindennapi eránt sokat tanátskoztak az Atyafiak: mi tévők lennének vele. Végre, arra ment ki a' végzés, hogy tűz' prédája legyen az *utálatos portéka*. — *Diktum faktum*: *úints többé a' ketske - ször-paróka.* “

Erdély Ország.

Kolosvárról, Novemb. 27-dikén.

„A' szüret már mindenütt véghez ment, de nem éppen a' reménység szerént, mert a' hó-harmat (dér) sok helyeken, kivált az alacsonyabb szölőkben nagy károkat okozott.

Ezen hónapnak 4-dikén, nagy hó borította vólt földünket: de hat nap múlva oda lett, 's annyira meg-nevelte el-menttével a' vizeket, hogy ezek sokakat meg-károsítottak Hazánkfiai között. A' többek között Ns *Alsó-Fejérvármegyében Vajdaszegen*, Báró *Kemény Simon* Úr ő Excell. jának száz szekérenyi rakás török-buzáját (kukoritzáját) seprette el a' ki-áradott *Maros*.

A' Királyi Tábla, el-kezdette már *Maros-Vásárhelyt* maga Üléseit. Az előtte forgó pereknek laistroma, itt *Kolosvárt* is szemléltetik, fel-függeztve a' *Kormányozó Tanáts' Épülettyén.* “

Az

Az újjonnan fel-állított *Erdélyi Thesaurariátus*, el-kezdette immár a' maga Üléseit. Még ugyan nintsenek ki-nevezve ő Felsége által, a' főbb tisztségeket viselendő Személyek; de azért hijánosság nélkül megy a' dolog, azon érdemes Uraságoknak szorgalmatosságok által, kik rész szerént már ez előtt is Tagjai voltak a' hajdani *Thesaurariátusnak*, rész szerént pedig közelébb a' *Cameralis Kommisszió*nál dolgoztak. — Annyin vagynak, a' kik kívánkoznak bé-férkezni a' *Thesaurariátusba*, hogy minden hivatalra jutna tiz személy.

A' bé-következett hosszas estvéinket, gyakran rövidíti a' maga teátrumi játékaival, Komédiás *Divalt* Úr. Ha nem mindenkor érdemlene is sok tekintetet magában a' játék-darab: helyrehozza annak hijánosságát, kivált az Iffjak előtt *Torner* Leány-Affzony, egy szép jádzó Személy. — Közelébb igen tettett a' Közönségnek *Hoheneichen Klára* nevezetű játék: úgy hogy a' sok tapsolások miatt alig lehetett gyakran érteni. “

Frantzia Ország.

Hogy a' Tsáfzár nem szünt meg mind ez ideig *Frantzia* Országra ügyelni; 's ez után is kivált-képpen való módon szemmel akarja azt tartani, nyilván való bizonyság erre az itt következő Ts 's Kir. Jelentés, mely költ *Bétsben* Novembernek 6-dikán:

Jelenti ő Tsáfzári Felsége mind azon Udvaroknak, kikhez a' maga első kerülő Levelét botsátotta vólt *Páduából* (*Olasz Országból*) Jul. 6-dikán (melly Udvarokhoz most *Svéd Országot*,
Dá.

Dániát, Hollandiát, és Portugalliát is hozzájuk foglalja), hogy mivel a' *Frantzia* Király' állapítja, melly alkalmatosságot szolgáltató volt azon kerülő Levélre, meg-változott: szükségesnek ítéli ő Felsége fel-fedezni az említett Hatalmaságok előtt, a' maga mostani gondolkozása' módját. Úgy tartja ő Tsálzári Felsége, hogy a' *Frantzia* Király' szabadságát lehetetlen meg nem esmérni, következképpen a' Konstituzió' Királyi el-fogadtatásának, és az azt követett tselekedeteknek is helyes voltát. Reményli ő Ts. Felsége, hogy az említett el-fogadás vizont helyre fogja állítani a' rendet *Frantzia Országban*, és a' mérsékletesebb értelemben lévő Részt győzedelmeskedtetni, ő Leg-kereftényebb Felségének (a' *Frantzia* Királynak) kívánsága szerént. Mivel mindazáltal bár másképpen mutassák is magokat a' dolgok: meg-tsalattathatnék a' Király' reménysege; és a' zabolátlan erőszakoskodás újra kiüthetné magát a' Király ellen: tehát szükségesnek tartja ő Ts. Felsége, hogy mind azon Hatalmaságok, mellyekkel közölte Felsége a' maga értelmét, még ezentúl is meg-maradjanak a' mellett, a' mit egymás között el-végeztek, 's nyilatkoztassák ki *Párisban*, a' magok Követjeik által, hogy az ő együvé lett szövetkezések még fenn-áll, és hogy ők készek minden esetre pártját fogni egyes erővel a' Királynak, és a' *Frantzia Monarkhiának*.

A' Frantzia Hertzegeknek mozgolódásaik.

Éva Anyánk' idejétől fogva, vajmi sok messze látó 's derék Férjfiakat tántorított már meg, 's ejtett is le gyakran lábaikról a' Szép Nem. A' maga Nemének ezen próbált erejéhez bizván *Poltrót* Asszonyosság, egy szép iffjú Dáma *Strasburgba* megy nem régiben *Koblentzből*, hivatja magához az oda való kormányozó Generálra.

rálist *Luckner* Urat; és mivel nem vólt remény-
lett foganatja hívásának: maga ment látogatá-
sára a' Generális Úrnak olly tzállal, hogy azt a'
Frantzia Hertzegek' részére hódítsa. Elő-vette
e' végett minden ékesen-szóllását, a' Hertzegek'
nagy készülteiknek, 's erejeknek magasztalására;
's erőssen állította a' *Contra-revolutziónak* el-
múlhatatlan vóltát. Azt mondja erre *Luckner* Úr
mosolyogva a' Dámának: *Fogadjunk egyg éjtsza-
kába, hogy senmi se lessz a' Contra-revolutzióból.*
Órült *Luckner* Úr' feltételének a' Dáma, úgymint
a' mellyből éppen jó alkalmatosságot vehetett
azon nagy ígéreteknek ki nyilatkoztatására, mel-
lyekhez tökéletesen bizott, hogy azok által meg-
nyerheti a' *Frantzia* Hertzegeknek *Luckner* Urat.
Sok pénzzel, 's nagy tífztségekkel kinálgatta té-
hát, és mindég fellyebb fellyebb ment az ígélet-
ben, míg nem végre két millió, 's *Feldmarsali*
páltzán állapotodott meg. — Nem kitsin kísértet
vólt, egy hatalmas szép *Asszony'* szájából hallani
illy nagy ígéletet. De *Luckner* Úr ingadozatlan
maradt mind ezekre is, a' maga hazafiúi gondo-
lataiban, és hajlandóságiban; mellyet látván a'
Dáma, el-bútsuzott nagy kedvetlen. *Luckner*
Ur hirt adatott mindjárt ezen történetről *Dietrich*
Úrnak (a' ki közelébb újra Polgár-Mesterré vá-
lasztatott) ki is legottan kerestette a' szép *Tsábí-
tót*; de már ekkor tsak a' hülte helye vólt. —
Ezen alkalmatossággal nyilván-valóvá tette Gen.
Lukner, hogy ő néki hatalma vagon a' Király-
tól, hogy a' ki költözött *Frantziáknak* leg-első
ellenséges mozdulásokra, mindjárt haddal in-
dúlyon azon *Tartományba*, melly a' ki-költözt-
teknek *Frantzia Országba*-való bé-ütéseket elő-
segítette, vagy meg-ízenvedte.

A'

A' *Felső-Rajnai* Départementben (Ország-Ofsztályban) kormányozó Generális *Vimpfen* Ur, majd éppen azon időben vette a' *Frantzia* Hertzegek' Irását, mellyben kivánták tőle, hogy adná fel *Új-Breisach* Várát. Mind a' Hertzegek' Irásáról, mind az erre adott feleletéről *Vimpfen* Úrnak, tudósította a' Nemzet-Gyűlését az Ofztály Kormányfője.

Elegyes Történetek.

A' *Palatinatusi*, és *Baváriai* uralkodó Ház tökéletes meg-határozással vagyon, hogy vissza vegye azon Familia-Jószágokat *Norinberga* Városától, mellyeket ez, az úgy nevezetett *Georgianum* hadban kuporított vólt el magának. Ujra elő vétetett most ez eránt a' per *Vetzlárban*, a' Birodalom' Kamarája előtt; 's mivel *Norinberga* Városa sem akar egy könnyen meg-válni a' maga mostani szép birtokaitól: igen haragszik ezért a' *Palatinatusi*, és *Baváriai* Választó Hertzeg. — A' nagy haragnak, bosszú-állás (mint tudni-való) a' következése; 's hogy' akarja bosszúlni a' Vál. Hertzeg a' szegény *Norinbergaiakat*? — Meg-iratta nékiek, hogy három hét alatt eladják azon fekvő Jószágait, mellyeket *Felső-Palatinatusban* birtak; különben a' Kormányfő el fogja maga adatni; 's a' pénzt, melly bé fog jöni azokból, kezekhez szolgáltatja a' *Norinbergai* Lakosoknak.

A' *Lutheránus* Kándidátusokra (az az, a' Predikatori hivatalra fel-szentelendő személyekre) nézve, olly rendelést adatott ki közelébb a' *Palatinatusi* 's *Baváriai* Vál. Hertzeg, hogy minekelőtte fel-szenteltetnézk azok a' Predikátorságra, tartoznak meg- esküdni, hogy ők nem

Illu.

Illuminátusok *), és még azokat is fel fogják adni, a' kiket észre vesznek, hogy szítanak az *Illuminatizmushoz*.

A' tzu'kor és kávé drágúl: de még drágább is fog lenni. Oka ennek *Domingó* szigete romlása, melly is egy kiváltképpen való Hazája vala mind a' kettőnek: azért óltsóbban adhatták 15 — 20 procentó a' *Frantziák* a' kávé és a' tzu'kört mint az Anglusok. 1774-dik esztendőben 147, 508000 font tzu'krot; és 29700000 font kávé állítottak ki a' *Frantziák S. Domingó*-ból: de el jö addig a' mint mondják öt hat esztendő is mig ismét helyre áll *S. Domingó*: úgy be fizettek annak azon fekete Emberek, kik eszközei voltak a' kávé, 's tzu'kor termesztésnek; előbb ugyan szönyü pufztútállaik, azután pedig magok pufztulása által. 15000-re teszik a' meg öle-tett fekete Emberek' számát. mellyet nem egy könnyü dolog ki pótolni a' *Frantziáknak*.

Ezer Mester az *Anglus*. Bizony tsak ki praktizálá ő addig 's addig a' *Portánál*, hogy Társaságot állíthasson fel *Smirnában*. A' menyit nyér ő ez által; ugyan annyit veszt a szegény *Frantzia*: mellyhez mutatja ugyan ő most barátságát: de ártalmas barátság az olyan.

Azt írják *Brandenburgiából*, hogy a' *Berlini Orosz Követ* következő foglalatú Jelentését tette a' maga Tsászárnéja nevében a' *Prussziai Király* előtt. Ő Tsászári Felsége, nem hitetheti el magával, hogy szabad volna a' *Frantzia Király*: mellyre nézve kéri a' *Prussziai Udvar* is,

---

*) *Illuminátusoknak* neveztetik egy ága a' *Freymaurereknek* (*Szabad Kőműveseknek*).

is, hogy a' *Pillniti* egygyességnek ereje szerint legyen ő is eszköz a' Fran. Károly szabadságának, 's a' Frantzia Monárkiának helyre állításában.

A' múlt hónap végén együtt vadásztak egy fél nap a' Prussziai Király, 's Korona örököse a' Saxon. Választó Hertzeggel a' *Béltzi* erdőkben.

A' híres *Marki Lucchefini* vissza ment már *Varsóba*, a' hol viselt volt Követtséget a' *Prussziai Udvar* részéről *Szisztovba* lett menetele előtt.

Dubitza, *Berbir*, és *Novi Várainak* birtokában meg fognak maradni már a' télen által a' mieink: mert a' mikorra el érkeztek a' Török Komisszáriusok: igen nagy volt márákkor a' hó és a' hideg.

T U D Ó S I T A S.

Decembernek 2-dikán költ Levelünkkel, megküldöttük az Ország-Gyűlése' Aktáiból a' *k k* árkust. Küldöttünk egy képet is, melly a' *sántz-kosarat*, *sántz-kosaras batteriát*, a' *sántz*- vagy *batteria-kolbászt*, 's az újabb és régibb *spanyol-sorompókat* ábrázollya. A' *sántz-kosár*, hasonlít a' szegény Ember' kéményéhez. Az efféle kosarakat szekereken szokták hordani hadakozás' idején, 's a' hol szükség, mindjárt *sántzokat*, vagy *batteriákat* raknak belőlök, melly is abból áll, hogy hirtelen le állítgatják őket a' földre, meg-töltik belől az üregjeket földel, 's ágyúkat raknak a' hátok megé. Illy módon készült *Batteria* az, a' mellyet mi rövid szóval *sántz-kosaras Batteriának* neveztünk. Az *e* betűnél ki is van már szegezve az ágyú. — Mi formán szokás rend szerént készíteni, a' midőn mód nagyon benne, a' *sántzokat*, 's *batteriákat*: elő-adtuk
Mun-

Munkánk' első Szakaszában, a' mellyel megküldöttük a' rend szerént készültt sántzaknak és batteriáknak képeit is. Most tehát tsak az ollyatén tekerts rekettye vesszőket kívántuk szemléltetni, az *f* betüvel jegyes rajzolatban, a' millyenekből készülnek rend szerént a' sántzak' és batteriák' külső falai. Hosszatska vóltára nézve *kolbásznak* nevezik a' Katonák az efféle tekerts-vesszőt. — Az újjabb *spanyol - sorompókat* olly formájokban ábrázollya a' *b* betüvel jegyes rajzolat, a' mint már fel vagynak az ellenség ellen állítva. Lehetne ezen rajzolatot *spanyol sorompó-falnak* nevezni. Hogy segíthessünk a' képzelődésen: jónak itéltünk különös rajzolatokban adni elő, a' már öszve- rakott *spanyol - sorompó - fal* részeit. — A' *c* rajzolatban lehet látni az említett falnak fő fáját; a' *d* betüjüben pedig azon rudatskákát, mellyek formállyák tulajdonképpen a' falat. A' fő fán lyukak vagynak hagyva, mellyekben jönnek a' rudatskák. Ezen rudatskáknek alsó végek hegyes, és meg van vasazva; felső részeken pedig vas karikák vagynak, a' mellyeknél fogva szerkeztetnek öszve a' rudatskák azon lántz által, melly a' *fő fán* szemléltetik. — A' régibb, és már nagyobb részént szokáson kívül lévő sorompókat, ábrázollya az *a* betüjü Rajzolat.

* * * * *

REGIMEN

ETRURIAE

sub

LEOPOLDO II.

Hoc opus *Regimen Etruriae* jussu Majestatis
Suae italice conscriptum, firmisque documentis
suf-

suffultum Florentiæ anno 1791. typis in vulgus editum fuit, estque tanquam Codex civilis considerandum. Hic dignoscitur et anterior Etruriæ status infelix, et quid deinceps decursu 25 annorum ab LEOPOLDO Augusto illi regioni præstitum fuerit. Etenim Leges sapientia, prudentia, rerum ac hominis cognitione plenas condidit, mores correxit, densam superstitionis caliginem dissipavit; Religionem ab omni fæce incredulitatis et hypocrisis abstraxit; Ministros Sanctuarii ad eorum munera reduxit; scholas etiam pro campestri juventute erudienda ubique locorum erexit; innumeros abusos, qui in leges civiles et criminales irrepserant, penitus proscripsit; jura Communitatibus civicis reddidit; privilegia cœtum, jurisdictiones, monopolia, beneficia, exemptiones fini Civitatis directe adversantes abolevit. Censum, vectigalia, telonia ceterasque præstationes et tributa magnopere imminuit; canales, alveos, fossas excavari, palustria loca exsiccari, vias sterni, pontes exstrui jussit; leges agrarias et frumentarias tulit; agriculturam ad summam perfectionem perduxit; artes, opificia et commercia aut introduxit aut dilatavit; ararium locupletavit; proprium patrimonium adhibuit ad publica debita exsolvenda; nosocomia et orphanotrophia hic ampliavit, ibi erexit et dotavit; publicanorum quæstus coercuit; Magistratus supervacaneos sustulit, et necessarios dumtaxat instituit; Præfecturas ordinavit; objecta politica præfinivit; jurisdictiones Magistratuum commixtas perturbatasque distinxit atque limitavit; Judicibus certos terminos juri dicundo præfixit, sumptus in lites et sportulas determinavit; ignaros inutiles inani solum representatione clarescentes Præfectos, Judices, provinciarum, civitatum et commercii Rectores abegit, inque

que horum locum doctos prudentes peritos Viros suffecit, iisdemque congrua et fixa salaria constituit. Urbes et oppida monumentis, ædificiis, bibliothecis aliisque commodis vel novis vel re-
fectis vel auctis splendide adornavit. Verum summum et nusquam terrarum ullo tempore auditum illud est, quod causas et fines Legum atque Ordinationum et omnis civilis administrationis methodum et cursum sine mysteriis palam fieri voluit, ac demum Rationes *Accepti* et *Expensi* in singulos annos tanquam quidam administrator reddidit, *Residua* indicavit, atque ex Etruria discedens cuncta ibidem reliquit.

Quæ omnia imperata fuerunt atque peracta non solum nemine usquam contradicente, verum cunctorum Civium, qui omnes in Etruria perfecta civili libertate fruuntur, unitis animis et viribus nova Reformatio optatum finem est assequuta, unde Etruria quaquaversus nobilis, dives, pacata, deliciis referta, populosa, felix mirum in modum evasit, itaut LEOPOLDUS Augustus famam et gloriam sibi æternam in Etruria condiderit.

Hoc igitur Opus immortale qua maxima potui diligentia in Latinum sermonem traduxi, tum ut ad exemplum et instructionem aliorum Populorum præsertim subjectorum extra Italiam magis magisque propagetur, ut nimirum intelligant quam *magnum* et sapientem habeant Principem; tum ut in Latina quoque lingua legatur, quæ mercede ob vetustatem, dignitatem, extensionem, necessitatem, quum in hac una omnia antiquitatis monumenta et sacra et profana contineantur, ceteris omnibus antecellit; tum quod res Latino sermone expressæ altius extra vulgus as-
sur-

surgere, majestatem quamdam et imperium præseferre mihi quodammodo videantur; tùm ut ego pariter tanquam ulilis subditus in boni communis incrementum aliquid contulisse videar.

Quoniam nonnulli docti Viri atque in politicis rebus versati *Regimen Etruriæ* commentati sunt, eorumque Animadversiones publici juris fecerunt, idcirco ut hæc mea traductio absoluta prodeat, memoratas Animadversiones collegi, et distributas breviter in fine Operis adjiciam.

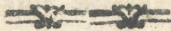
Editio fiet nitida et elegans. Denuo imprimetur una *Codex criminalis Etruriæ* a me anno superiore traductus, ab Litteratis laudatus, etsi miserrime a quodam Typographo editus fuerit. Totum Opus constabit ex 384. paginis circiter in 4to. Peracta editione sequenti januario rursum nunciabo exemplar quanti erit pretii, ubi et quo tempore haberi poterit. Viennæ totius editionis procuratio data est D. *Francisco Jacobo Kaiserer* bibliopolæ e regione *Matschackerhof*, ad quem, si quis aut plura exemplaria aut in optima papyro et jam compacta habere vellet, nuncium aut litteras in antecessum mittat.

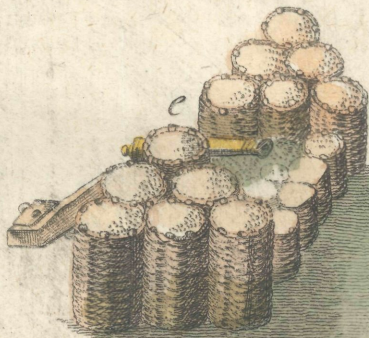
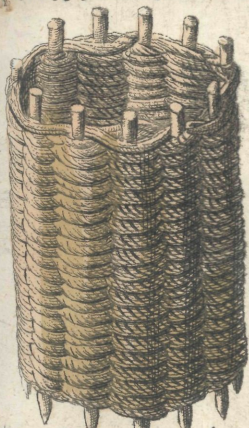
Viennæ 9. decembris 1791.

Josephus Voltiggi.

Küldjük az *n n* árkust, az Ország-Gyűlése' Hífloriájához tartozó Aktákból.

Költ *Bétsben*, Decembernek 9-dik napján, 1791-dik éftendőben.

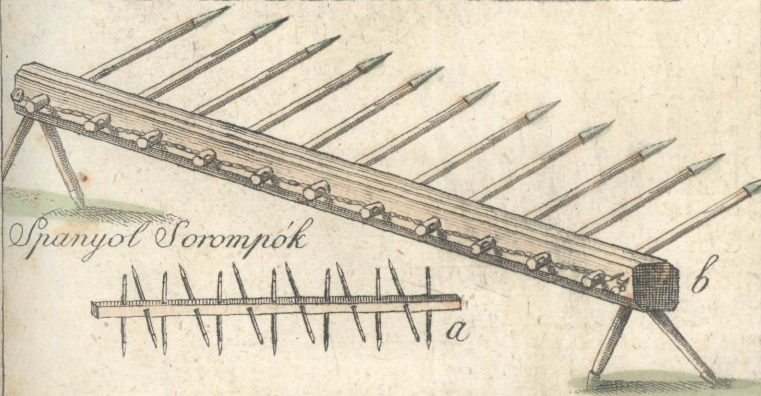
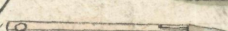

Sántz Kásár

d

Sántz Kofaras Batteria

Spanyol Sorompók

